

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. (частина 1)

Кримська війна 1853 – 1856-х років

- війна Московської імперії проти коаліції європейських держав (Туреччини, Англії, Франції)
- використання московською владою ресурсів українських земель для ведення війни
- економічне виснаження українських земель, що були найближчим тилом для московської армії
- масові селянські антикріпосницькі рухи ("Київська козаччина", "Похід в Таврію за волею"), що були викликані несправедливою системою суспільних і земельних відносин
- придушення царським урядом селянських антикріпосницьких рухів
- поразка Московської імперії у війні та укладення Паризького мирного договору
- втрата Московською імперією Південної Бессарабії – наслідок договору

1861 ЦАРСЬКИЙ МАНІФЕСТ ПРО СКАСУВАННЯ КРІПОСНОГО ПРАВА В МОСКОВСЬКІЙ ІМПЕРІЇ

- документ, виданий московським царем Олександром II у часи проведення ліберальних реформ 1860 – 1870-х років в Московській імперії
- модернізація держави – мета реформ 1860 – 1870-х років
- пристосування економіки до потреб капіталістичного (ринкового) розвитку – мета реформ 1860 – 1870-х років
- завершення промислового перевороту – мета реформ 1860 – 1870-х років
- швидке економічне зростання – мета реформ 1860 – 1870-х років
- аграрна реформа – одна з реформ 1860 – 1870-х років
- поразка Московської імперії в Кримській війні – причина скасування кріпосного права в Московській імперії
- наростання масового селянського антикріпосницького руху – причина скасування кріпосного права в Московській імперії
- системна криза феодальної кріпосницької системи – причина скасування кріпосного права в Московській імперії
- потреба розвитку ринкових відносин (залучення селян до підприємницької діяльності та потреба збільшення кількості робітників у промисловості) – причина скасування кріпосного права в Московській імперії
- здобуття селянами особистої свободи – наслідок аграрної реформи
- ліквідація особистої залежності селян від поміщиків – наслідок аграрної реформи
- перетворення селян у верству власників – наслідок аграрної реформи
- переведення селян у стан "тимчасовозобов'язаних" – наслідок аграрної реформи
- надання селянам землі за сплату викупних платежів – наслідок аграрної реформи
- малоземелля та безземелля – наслідок аграрної реформи
- поява ринку вільнонайманої праці – наслідок аграрної реформи
- майнове розшарування селянства – наслідок аграрної реформи

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. (частина 1)

- *сільськогосподарська спеціалізація регіонів – наслідок аграрної реформи*
- *отримання селянами особистих свобод (права залишати майно у спадок, займатися підприємницькою діяльністю, торгівлею тощо) – наслідок аграрної реформи*
- *збільшення кількості робітників в промисловості – наслідок аграрної реформи*
- *НЕ було: повного звільнення селян від повинностей, надання селянам земельних наділів безкоштовно, ліквідації поміщицького та церковного землеволодіння, вільного виходу селянина зі сільської общини та її ліквідації, розв'язання проблеми аграрного перенаселення та малоземелля/безземелля, зняття соціальної напруги на селі, отримання селянами політичних прав, зрівняння селян в правах з іншими станами суспільства, звільнення селян від сплати податків на користь держави, прикріплення селян до військових поселень, перевиробництва сільськогосподарської продукції та розширення ринків її збуту, дефіциту вільнонайманої робочої сили в сільськогосподарському виробництві, зрівняльного землекористування за трудовими нормами*

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. (частина 1)

1863 – 1864 ПОЛЬСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНЕ ПОВСТАННЯ

- невдале повстання, організоване поляками проти московської влади у Правобережній Україні (Січневе повстання)
- відновлення Речі Посполитої в кордонах 1772 року – мета польського національно-визвольного повстання
- ігнорування поляками національно-визвольних прагнень поневолених народів
- заперечення поляками факту існування окремого українського народу
- орієнтація поляків на інтереси та цінності лише польського народу
- ліквідація московською владою стану "тимчасовозобов'язаних" у Правобережній Україні під час січневого повстання
- надання московською владою селянам Правобережної України більшого земельного наділу під час січневого повстання
- розгром царською владою польського національно-визвольного повстання – наслідок придушення польського визвольного руху в Правобережній Україні

Земська, судова реформи в Московській імперії

- запровадження земств (виборчий губернський орган самоврядування в Московській імперії) – наслідок земської реформи
- забезпечення системою виборів значного переважання в земствах поміщиків – наслідок земської реформи
- залучення селян до участі в роботі земств – наслідок земської реформи
- сприяння розвитку місцевої ініціативи, господарства та культури – наслідок земської реформи
- відсутність земської реформи у Правобережній Україні через застереження московської влади від перетворення земств в інструмент посилення польського впливу
- відкритість і прозорість судового процесу від органів адміністративного управління – наслідок судової реформи
- запровадження інституцій присяжних та адвокатів – наслідок судової реформи

Міська реформа в Московській імперії

- запровадження міських дум (виборчий міський орган самоврядування в Московській імперії) – наслідок міської реформи

Військова реформа в Московській імперії

- скасування системи рекрутських наборів у військо – наслідок військової реформи
- упровадження загальної військової повинності – наслідок військової реформи

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст. (частина 1)

- скорочення терміну військової служби – наслідок військової реформи

Завершення промислового перевороту (друга половина XIX ст.)

- початок індустріалізації (процес запровадження в певну галузь виробництва великого машинного виробництва) – наслідок завершення промислового перевороту
- формування промислових індустріальних басейнів загальноімперського значення (вирішальну роль у стрімкому економічному розвитку промислових індустріальних басейнів відіграли значні природні ресурси) – наслідок завершення промислового перевороту
- вугільно-металургійний та цукровий (Симиренко, Ханенко) у Московській імперії, нафтовий в Австро-Угорщині – промислові індустріальні басейни на території України
- перетворення українських земель на один з головних промислових басейнів Московської імперії (темпи розвитку промислових індустріальних басейнів в українських землях Московської імперії були вищими від загальноімперських) – наслідок завершення промислового перевороту

Будівництво залізниць (друга половина XIX ст.)

- початок широкомасштабного будівництва залізниць
- пришвидшення руйнування в українських землях традиційних галузей господарства (чумацтво) завдяки будівництву залізниць
- поєднання першими залізницями в Наддніпрянській Україні чорноморсько-азовських портів з основними районами виробництва товару